

E-könyvek használata a Derbyshire könyvtárakban

A tanulmány célja az új e-könyvkölcsönzési rendszer hatásának vizsgálata a *Derbyshire County Council* (DCC) által működtetett könyvtárakban. Ez a tanulmány volt az egyik első és legnagyobb kutatás az Egyesült Királyságban, amely a közkönyvtári e-könyvkölcsönzés rendszerét vizsgálta, és amely útmutatást ad az ehhez hasonló jövőbeli fejlesztésekhez.

Vizsgálati módszer

Kérdőívet tettek közzé a weben a jelenlegi és a frissen belépő felhasználók körében az e-kölcsönzési szolgáltatással kapcsolatban. A kérdőívben kitértek a szolgáltatás jelenlegi használatára, milyen nehézségeket tapasztaltak s ezek mennyiben nehezítették meg a rendszer használatát, van-e hatása a könyvvásárlási szokásaikra, valamint egy általános visszajelzést kértek a szolgáltatásról, s ötleteket annak bővítéséhez. A kérdőívnek két változatát is elkészítették: egyiket a jelenlegi használók számára, másikat azok számára, akik a kutatást megelőző hat hónapban használták ugyan, de valamilyen hiba folytán nem tudtak e-könyvet kölcsönözni, és rákérdeztek ennek okára, továbbá arra is, hogy újra kezdenék-e a rendszer használatát. Megkérdezték azt is, hogy a nyomtatott vagy az elektronikus könyveket kölcsönzik-e szívesebben.

Eredmények

452 értékelhető válasz érkezett. A válaszadók 64%-a volt 40-64 év közötti, 28%-a 65 év feletti, 8%-a 18-39 éves. Többségük (59%) nő volt. 11% jelölte meg, hogy valamilyen sérültséggel rendelkezik. 11%-uk nem volt az elmúlt egy évben a könyvtárban, 36% látogatja havonta legalább egyszer, 24% néhány havonta, 28% egyszer vagy kétszer.

A könyvtári szolgáltatások közül az e-könyvkölcsönzést veszik leginkább igénybe; ezt a válaszadók 91%-a jelölte be. A második leggyakoribb

igénybe vett szolgáltatás a nyomtatott könyvek kölcsönzése (59%). Mindkét szolgáltatást a válaszadók 40%-a veszi igénybe havonta, 28%-uk pedig néhány havonta. Nyomtatott könyvet 32%-uk kölcsönöz 1-2 alkalommal, 0,3%-uk pedig soha. E-könyvet 14%-uk kölcsönöz 1-2 alkalommal, 17%-uk soha. Ennek okaként a válaszadók 36%-a a szegényes kínálatot jelölte be, 25%-uknál technikai probléma adódott, például nem volt kompatibilis a rendszer a népszerű Kindle platformmal; bonyolult volt a felhasználói felület; vagy további szoftverek letöltésére volt szükség a szolgáltatás használatához.

Az e-könyvkölcsönzési rendszert 60%-uk használta már legalább egy éve, 29%-uk 6-12 hónapja, a többiek a vizsgálatot megelőző 6 hónapban csatlakoztak ehhez a szolgáltatáshoz. 55%-uk használta már dedikált e-könyvolvasón, 49%-uk tableten, 20%-uk egyéb eszközön, például laptopon, okostelefonon. Arra a kérdésre, hogy első alkalommal mennyire találták könnyűnek vagy nehéznek a szolgáltatás használatát, 50%-uk válaszolta, hogy meglehetősen egyszerűnek találta, 28%-uk nagyon könnyűnek, 16%-uk meglehetősen nehéznek, 6%-uk nagyon nehéznek.

Derbyshire könyvtáraiban az e-könyvkínálatot 6%-uk találta nagyon jónak, 23%-uk jónak, 41%-uk kielégítőnek, 26%-uk szegényesnek, 3%-uk nagyon szegényesnek. Regényeket 84%-uk kölcsönöz, gyermek- és ifjúsági irodalmat 6%-uk, életrajzi műveket 24%, életmód, sport és szabadidő témáikat 12%, egyéb témáikat 16%.

A válaszadók 22%-a nyilatkozta, hogy megvásárolta azt az e-könyvet, amit először a könyvtárból kölcsönzött ki (nyomtatott könyvek esetében ez az arány 29% volt). Amennyiben nem volt elérhető a könyvtárban az a könyv, amire szükségük lett volna, akkor a vásárlás aránya lényegesen magasabb volt: e-könyvek esetében 53%, nyomtatott könyveknél 57%.

Összefoglalás

A rendszer használatát alapvetően szerették a felhasználók, mert kényelmes volt, és sok időt tudtak így megtakarítani, hogy nem kellett személyesen elmenniük a könyvtárba. A fizikai távolság áthidalása különösen érintette azokat a felhasználókat, akiknek nagyon nehéz eljutniuk a könyvtárba, például fogyatékoság vagy betegség miatt.

Összességében a szolgáltatást nagyon nagyra értékelték, a felhasználók igényelték ennek folytatását, s ha lehetséges, annak bővítését, fejlesztését is.

/MARTINDALE, Graham – WILLETT, Peter – JONES, Roger: Use and perceptions of e-books in Derbyshire librarie = Library Review, 64. köt. 1/2 sz. 2015. p. 2–20./

(Koszttyánné Mátrai Rita)